

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การนำเข้าสาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบ
ในการผลิตอาหารสัตว์น้ำ

กรมประมงได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๕๑๐.๔/๘๗๑๕ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ ถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมประมงได้รับหนังสือจากบริษัท ไทยยูเนี่ยน ฟีดมิลล์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้นำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์น้ำชนิดสาหร่ายทะเล (Seaweed meal) จาก ประเทศไอร์แลนด์เข้ามาในราชอาณาจักร ขอรื้อเกี่ยวกับการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์น้ำ ดังกล่าวจะต้องขออนุญาตจากกรมประมงตามพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นำสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามา ในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือไม่ เนื่องจากบริษัทได้รับแจ้งจากกรมศุลกากรว่าจะต้องได้รับ อนุญาตจากกรมประมงด้วย โดยที่บริษัทได้รับอนุญาตจากกรมปศุสัตว์ตามพระราชบัญญัติ ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๒๕ แล้ว และกรมประมงยังไม่เคยพิจารณาเกี่ยวกับการ นำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์น้ำชนิดสาหร่ายทะเลมาก่อน หน่วยงานของกรมประมงในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการอนุญาตให้นำเข้าสัตว์น้ำจึงได้หารือร่วมกันเพื่อพิจารณาว่า วัตถุดิบที่ทำจากสาหร่ายทะเล โดยผ่านกระบวนการผลิตจนมีลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนไปจากเดิมยังเป็นซากหรือส่วนใดส่วน หนึ่งของสัตว์น้ำอันจะถือได้ว่าเป็นสัตว์น้ำตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือไม่ แต่ผลการพิจารณาไม่ได้ข้อยุติ โดยมีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง คือ แนวทางที่ ๑ เห็นว่า วัตถุดิบที่ทำจากสาหร่ายทะเลถือว่าเป็นซากของสาหร่ายทะเล แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพไปแล้ว แต่เมื่อยังมีได้นำไปผสมหรือปนกับวัตถุดิบ ใด ๆ จึงเป็นซากหรือส่วน หนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำ และเป็น “สัตว์น้ำ” ตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตให้นำเข้าตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นำสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๗ แนวทางที่ ๒ เห็นว่า การนำเข้าสาหร่ายทะเลในครั้งนี้เป็นการนำเข้ามาเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบ ในการผลิตอาหารสัตว์น้ำ โดยเป็นการนำเข้าในลักษณะเป็นผงบดละเอียด ซึ่งในทางกายภาพมิได้ ปรากฏเป็นลักษณะของซากหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสัตว์น้ำ จึงถือมิได้ว่าเป็นสัตว์น้ำอันจะต้องขอ อนุญาตนำเข้าตามมาตรา ๕๔ ประกอบมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๕

กรมประมงจึงขอหารือว่า การนำเข้าวัตถุดิบที่ทำจากสาหร่ายทะเลที่ผ่าน กระบวนการผลิต ตามที่บริษัท ไทยยูเนี่ยน ฟีดมิลล์ จำกัด กล่าวอ้างนั้น ถือว่าเป็นการนำเข้า “สัตว์น้ำ” ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๔ ประกอบมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมง

พ.ศ. ๒๕๙๐ หรือไม่ เพื่อกรมประมงจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาและปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบว่าด้วยการควบคุมการนำเข้าสัตว์น้ำที่เป็นวัตถุดิบชนิดดังกล่าวต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมประมง โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมประมง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำตามข้อหารือ ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ ๒๕๕๐ โดยบริษัทผู้นำเข้าได้รับอนุญาตจากกรมปศุสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๒๕ และได้จำหน่ายสาหร่ายทะเลดังกล่าวไปจนหมดแล้ว ในการพิจารณาของกรมประมงจึงไม่มีตัวอย่างของสาหร่ายทะเลที่ได้นำเข้ามาเป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณา อย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่า ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำจะถือเป็นสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๙๐ หรือไม่ นั้น ในทางปฏิบัติที่ผ่านมากรมประมงจะพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพว่าซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำได้ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูปไปแล้วหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูปไปแล้วก็จะไม่ถือเป็นสัตว์น้ำ เนื่องจากซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำนั้นไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสัตว์น้ำอื่นหรือต่อผู้บริโภค แต่จะถือเป็นผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นว่า โดยที่มาตรา ๕๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๙๐ ได้บัญญัติห้ามมิให้นำสัตว์น้ำตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้ครอบคลุมถึงการนำเข้าสัตว์น้ำที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อให้มีมาตรการตรวจสอบสุขอนามัยและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคของสัตว์น้ำอันเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำที่มีชีวิตอื่น ๆ และผู้บริโภค ซึ่งสาหร่ายทะเลได้ถูกกำหนดให้เป็นสัตว์น้ำที่ต้องถูกควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักรตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นำสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๗^๒ สำหรับการพิจารณาว่าการนำเข้าสาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำตามกรณีที่หารือมา เป็น

^๑ มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้นำสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใดตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

^๒ บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นำสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามาในราชอาณาจักร

ฯลฯ

ฯลฯ

ที่	จำพวกสาหร่ายทะเล
๑	สาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวใน Division Cyanophyta
๒	สาหร่ายสีเขียวทุกชนิดใน Division Chlorophyta
๓	สาหร่ายสีน้ำตาลทุกชนิดใน Division Phaeophyta
๔	สาหร่ายสีแดงทุกชนิดใน Division Rhodophyta

การนำเข้าสัตว์น้ำที่ต้องขออนุญาตนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ นั้น ในเบื้องต้นจึงต้องพิจารณาว่า สาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำถือเป็น “สัตว์น้ำ” ตามบทนิยามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ (๑)^๓ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือไม่ และโดยที่บทนิยามในมาตราดังกล่าวได้บัญญัติให้สาหร่ายทะเล รวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสาหร่ายทะเลเป็นสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมงฯ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำ” ไว้ จึงต้องพิจารณาจากความหมายทั่วไป และหลักเกณฑ์ที่กรมประมงใช้ในการพิจารณาลักษณะของซากสัตว์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำว่าเป็นสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมงฯ หรือไม่ ประกอบด้วย ซึ่งคำว่า “ซาก” นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดความหมายไว้ว่า “ร่างของคนหรือสัตว์ที่ตายจนโทมรมเหลือแต่เค้า” ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่ผู้แทนกรมประมงชี้แจงว่า ในการพิจารณาลักษณะของซากสัตว์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของซากสัตว์ที่จะถือว่าเป็นสัตว์น้ำนั้นจะดูจากลักษณะทางกายภาพว่ายังไม่มีการผ่านกระบวนการผลิต ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าสาหร่ายทะเลที่นำเข้ามาได้มีการผ่านกระบวนการผลิตจนมีลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนไปจากเดิม และไม่ปรากฏให้เห็นว่าเป็นซากหรือไม่มีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของสาหร่ายทะเล สาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำ จึงไม่เป็น “สัตว์น้ำ” ตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ การนำเข้ามาในราชอาณาจักรจึงไม่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๕๐

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๕๒

^๓ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำหรือมีวงจรชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำหรืออาศัยอยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมถึง เช่น ปลา กุ้ง ปู แมงดาทะเล หอย เต่า กระ ตะพาบน้ำ จระเข้ รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำนั้น สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม ปลิงทะเล ฟองน้ำ หินปะการัง กัลปังหา และสาหร่ายทะเล ทั้งนี้ รวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และหมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีการะบุชื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น